

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 1-ГО КЛАСУ
ТА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ**

**ТИЖДЕНЬ 32
ТЕМА ТИЖНЯ:
«МИ – УКРАЇНЦІ.
МИ - ЄВРОПЕЙЦІ»**

Навчально-методичні матеріали до Модельної навчальної програми для першого класу / За ред. О. Волощенко, О. Козак. – Львів: Центр освітньої політики, 2018.

Літературний редактор – Ярина Сенчишин.

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»,

Чепурна Н. М., кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об'єднання вчителів початкових класів.

В основу цих «Навчально-методичних матеріалів» покладено Модельну навчальну програму для першого класу, розроблену учасниками проекту «Нова українська школа» під керівництвом Р. Шияна та схвалену ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, які працюють у межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти».

У «Навчально-методичних матеріалах» використано ідеї регіональних тренерських груп і вчительських спільнот, що здійснюють пілотування Модельної навчальної програми для 1-го класу.

Видання здійснено у межах реалізації проекту «*Нова українська школа – точки зростання*».

Просимо надсилати Ваші коментарі та пропозиції до цих матеріалів на електронну адресу new.ukr.school@gmail.com.

ЗМІСТ

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:	4
Завдання тридцять другого тижня:	4
Очікувані результати тридцять другого тижня:	4
Українці – хто ми?	8
Узагальнена таблиця	8
Ранкова зустріч	10
Обчислення математичних виразів для визначення теми інтегрованого тижня	11
Дослідження і представлення власної неповторності. Вправа «Особистий герб» .	11
Читання тексту «Українці – хто вони?»	12
Бесіда «Українці у світі»	13
Обговорення проблемних ситуацій «Кого називають українцем?»	14
Дидактична гра «Вміємо домовлятися»	15
Підведення підсумків заняття	15
Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?	16
Узагальнена таблиця	16
Ранкова зустріч	17
Практична робота «Країни Європи»	17
Слухання листа дівчинки Соломійки до свого дідуся	18
Пригадування відомостей про Україну. Настільна гра «Моя Україна»	19
Складання власної розповіді про Україну. Лист друзям з Європи	20
Підведення підсумків заняття. Вправа «Крісло автора»	21
Що заповнено в українській вишиванці?	22
Узагальнена таблиця	22
Ранкова зустріч	23
Утворення ключового слова – теми інтегрованого дня	23
Слухання легенди «Чарівна сорочка»	25
Розглядання зразків вишивки на рушниках, скатертинах, сорочках тощо	25
Створення орнаменту для української вишиванки	27
Розв'язання життєвих ситуацій математичного змісту	27
Читання коміксу «Бути справжнім українцем» для підведення підсумку заняття	28
Додатки. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ	30

Тиждень 32

ТЕМА ТИЖНЯ

«МИ – УКРАЇНЦІ. МИ - ЄВРОПЕЙЦІ»

4

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:

- Українці – хто ми?
- Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?
- Що заковано в українській вишиванці?

Завдання тридцять другого тижня:

1. Розвивати громадянську позицію, причетність до європейських цінностей та європейського громадянства, формувати усвідомлення власної долі й значення в житті суспільства, розширювати знання учнів про Європейський Союз.
2. Закріпити знання дітей про Україну; продовжити знайомити їх з вишиванням як одним із видів українського декоративно-прикладного мистецтва, орнаментами вишиванок, елементами українського національного одягу.
3. Продовжити вчити дітей бачити самобутність та оригінальність українського національного вбрання, прикрашати одяг готовими елементами української вишивки; сприяти розвитку інтересу до завдань художньо-естетичного характеру.
4. Виховувати громадянські й патріотичні почуття: любов до Вітчизни, гордість за свій народ, повагу та шанобливе ставлення до традицій українського народу, зокрема, до національного вбрання.
5. Навчати активного слухання в умовах усного спілкування.
6. Навчати взаємодії в парах та групах.
7. Сприяти розвитку спостережливості, мислення, уяви, пам'яті, активності.
8. Розвивати кмітливість, творчу фантазію.

Очікувані результати тридцять другого тижня:

На кінець тижня учні *знатимуть*:

- що Україна – європейська країна;
- назви деяких країн Європи;
- деякі символи української вишиванки та їх значення;

та вмітимуть:

- пояснювати, кого називають українцями;
- складати власний орнамент для української вишиванки;
- взаємодіяти в парах і групах для досягнення навчальних цілей.

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	Мовно-літературна	<p>ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі</p> <p>Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось)</p> <p>Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав участь (як відбувалася гра? чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило)</p> <p>Називає 2–3 слова-назви предмета (дії або ознаки) або сполучення слів, які неодноразово повторювалися в тексті і передбачає, чому вони повторювалися</p> <p>Обґрунтовує власні вподобання побаченого / прослуханого попереднім досвідом (глядацьким, слухацьким) або поточним настроєм</p> <p>Уживає ввічливі слова</p> <p>ЧИТАЄМО</p> <p>Малює або добирає ілюстрації до художнього тексту (казка, вірш), створює аплікації, ліпить (напр., персонажів казок тощо)</p> <p>Читає виразно вголос короткі тексти (логічний наголос, інтонація)</p> <p>Читає виразно репліки в діалозі (читання по ролях)</p> <p>Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного</p> <p>ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО</p> <p>Складає (з допомогою вчителя) розповідь, записує її</p> <p>Обирає для написання висловлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо)</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА</p> <p>Створює в групі прості медіапродукти (стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, враховує мету й аудиторію</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ</p> <p>Знаходить у мовленні персонажа слова, які його виділяють серед інших персонажів (слова зі зменшувально-пестливим значенням суфікса тощо) та пояснює, як використання деяких слів характеризує персонажа</p> <p>ДРАМАТИЗУЄМО</p> <p>Бере на себе роль у рухливих іграх або сюжетно-рольових іграх; використовує специфічні для ролі жести, рухи</p>
2	Математична	<p>ЛІЧБА</p> <p>Відтворює в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують (малює, викладає мозаїку, створює аплікацію, співає, складає власні лічилки тощо)</p> <p>ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ</p> <p>Оперує числами в межах 100, розв'язуючи різні життєві проблеми</p> <p>Знаходить значення математичних виразів на одну–дві дії</p>

		<p>Перетворює інформацію у схематичний рисунок</p> <p>Передбачає результат обчислень</p> <p>Знаходить помилки у математичних обчисленнях (самостійно), усуває їх, виконуючи необхідні дії</p> <p>Оцінює правильність розв'язання математичних задач із допомогою дорослого або самостійно, робить відповідний висновок</p> <p>Розв'язує проблемні завдання з опорою на прості математичні моделі</p> <p>Знаходить необхідні (суттєві) дані для виконання завдання</p> <p>ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН</p> <p>Позначає час на зображенні / макеті циферблата годинника зі стрілками</p> <p>ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ</p> <p>Відтворює досліджувані геометричні форми (вирізає, наклеює, малює, моделює та ін.), використовуючи для цього не лише готові геометричні фігури і тіла, а й упізнані у предметах навколишнього світу</p> <p>РОБОТА З ДАНИМИ</p> <p>Зчитує дані з таблиць, піктограм, схем</p>
3	Природнича	<p>Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ</p> <p>Я У ПРИРОДІ</p> <p>Описує Україну, її найважливіші географічні об'єкти, показує розташування України на карті</p> <p>Я У РУКОТВОРНОМУ СВІТІ</p>
4	Технологічна	<p>МОЯ ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ І ТЕХНІКА</p> <p>Прогнозує, яким має бути виріб</p> <p>Я У СВІТІ ТЕХНОЛОГІЙ</p> <p>Самостійно чи з допомогою дорослих демонструє результати власної діяльності</p> <p>Я У СВІТІ РЕМЕСЕЛ</p> <p>Виготовляє та оздоблює виріб із допомогою дорослих чи самостійно, застосовуючи елементи традиційних та сучасних ремесел</p>
5	Соціальна і здоров'язбережна	<p>БЕЗПЕКА</p> <p>ЗДОРОВ'Я</p> <p>Підтримує та приймає інших</p> <p>ДОБРОБУТ</p> <p>Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання</p> <p>Визначає послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання</p> <p>Організовує робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі</p> <p>Зголошується до виконання різних ролей у грі, навчанні</p> <p>Ініціює спільні справи, ігри, розваги</p>
6	Громадянська та історична	<p>Я – ЛЮДИНА</p> <p>Уважно <i>вислуховує</i> думку співрозмовника, <i>висловлює</i> свій погляд, шануючи гідність інших</p>

	<p>Аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється з-посеред інших і які надають йому / їй неповторності</p> <p>Я – СЕРЕД ЛЮДЕЙ</p> <p>Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку</p> <p>Встановлює, що попри неповторність кожного, всі люди рівні.</p> <p>МОЯ КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА</p> <p>МОЯ ШКІЛЬНА ТА МІСЦЕВА ГРОМАДИ</p> <p>МИ – ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ. МИ – ЄВРОПЕЙЦІ</p> <p>Ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу</p> <p>Розпитує дорослих (родичів) про минуле України</p> <p>Представляє загальні відомості про Україну</p>
7	<p>Мистецька</p> <p>ПІЗНАННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МИСТЕЦТВА</p> <p>ПРАКТИЧНА ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ</p> <p>Придумує образи (фантазує) та виражає задумане знайомими засобами художньої виразності</p> <p>КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО</p> <p>Виявляє (з допомогою вчителя / вчительки) інформацію, отриману від сприймання творів мистецтва</p> <p>Презентує результати власної творчості</p>
8	<p>Інформатична</p> <p>Я У СВІТІ ІНФОРМАЦІЇ</p> <p>МОЯ ЦИФРОВА ТВОРЧІСТЬ</p> <p>КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО</p> <p>Діє за узгодженими правилами під час спільної роботи з інформацією</p>

Українці – хто ми?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. Привітання. Групове заняття. Новини дня.	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 МОВ 1.1-1
		Уживає ввічливі слова	2 МОВ 1.8-2
		Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших	2 ГІО 7.2-4
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри	2 СЗО 4.4-6
		Організовує робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі	2 СЗО 4.1-4
II.	Обчислення математичних виразів для визначення теми інтегрованого тижня	Знаходить значення математичних виразів на одну дію	2 МАО 3.4-3
		Надає допомогу тим, хто її потребує і висловлює вдячність за підтримку	2 ГІО 7.2-3
		Підтримує та приймає інших	2 СЗО 1.2-2
III.	Дослідження і представлення власної неповторності. Вправа «Особистий герб»	Досліджує і представляє (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо	2 ГІО 6.1-3
		Створює в групі прості медіапродукти (особистий герб) з допомогою вчителя / вчительки, враховує мету й аудиторію	2 МОВ 4.2-3
		Підтримує та приймає інших	2 СЗО 4.2-3
		Придумує образи (фантазує) та виражає задумане знайомими засобами художньої виразності	2 МИО 1.2-1
		Презентує результати власної творчості	2 МИО 3.2-1
		Встановлює, що попри неповторність кожного, всі люди рівні	2 ГІО 6.3-3
		Аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється з-посеред інших і які надають йому / їй неповторності	2 ГІО 6.1-2
IV.	Читання тексту «Українці – хто вони?»	Читає виразно вголос короткі тексти (логічний наголос, інтонація)	2 МОВ 2.2-2
		Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного	2 МОВ 2.2-4
		Ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу	2 ГІО 3.2-3

V. Бесіда «Українці у світі»	Сприймає монологічне висловлення (розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось) з метою наведення прикладів з власного досвіду Представляє загальні відомості про Україну Показує розташування України на карті Зчитує дані з таблиць, піктограм, схем	2 МОВ 1.1-2 2 ГІО 8.3-1 2 ПРО 3.1-2 2 МАО 2.3-6
VI. Обговорення проблемних ситуацій – «Кого називають українцем?»	Читає виразно репліки в діалозі (читання по ролях) Обґрунтовує власні вподобання побаченого / прослуханого попереднім досвідом (глядацьким, слухацьким) або поточним настроєм Представляє загальні відомості про Україну Встановлює, що попри неповторність кожного, всі люди рівні	2 МОВ 2.2-2 2 МОВ 1.5-2 2 ГІО 8.3-1 2 ГІО 6.3-3
VII. Дидактична гра «Вміємо домовлятися»	Обговорює гру, у якій брав участь (як відбувалася гра? чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило) Зголошується до виконання різних ролей у грі, навчанні Ініціює спільні справи, ігри, розваги	2 МОВ 1.1-1 2 СЗО 4.7-1 2 СЗО 4.7-2
VIII. Підведення підсумків заняття	Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку	2 ГІО 7.2-4 2 ГІО 7.2-3

Українці – хто ми?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Запропонуйте дітям привітатися та побавитися у гру «Передай усмішку по колу».

Хід гри. Учасники утворюють коло, беруться за руки. Починає гру вчитель: за годинниковою стрілкою повертається до учня зі словами: «Я дарую тобі свою усмішку». При цьому, звичайно ж, усміхається. Наступний учень повторює те саме.

(Джерело: Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір»: навчально-методичний посібник. – Київ: НаУКМА, ГЛІФ Медіа, 2017. – 208 с.)

2. Групове заняття

- Об'єднайте дітей у пари / трійки / групи довільним способом. Роздайте кожній групі розрізане прислів'я (Додаток 1) та попросіть відтворити його, прочитати та пояснити зміст.

Матеріали для дітей. Додаток 1.

без пісні.

без Вітчизни,

Людина

як соловей

добре,

Всюди

найкраще.

а вдома

3. Новини дня

- Оберіть помічника дня і попросіть його подати інформацію за допомогою піктограми або шаблону про дату, назву тижня, погоду, кількість присутніх.

II. Обчислення математичних виразів для визначення теми інтегрованого тижня

- Запропонуйте дітям обчислити математичні вирази і записати результати цих обчислень. Поряд із числом-результатом запишіть букву, яка відповідає цьому результату.
- Попросіть дітей прочитати тему інтегрованого тижня.

Матеріали для дітей. Додаток 2.

$100 - 20 =$			$71 + 9 =$		
$36 + 30 =$			$20 - 1 =$		
$55 - 4 =$			$98 - 70 =$		
$49 - 19 =$			$15 + 15 =$		
$85 + 15 =$			$20 + 25 =$		
$20 + 27 =$			$100 - 10 =$		
$79 - 3 =$			$10 + 84 =$		
$40 + 54 =$			$20 - 1 =$		
$61 - 10 =$			$40 + 11 =$		
$49 + 40 =$			$50 + 39 =$		

У	Р	Е	Ь	Ц	Н	Ї	А	К	Я	Є	О	В	П
66	30	94	89	51	76	47	100	51	80	19	45	28	90

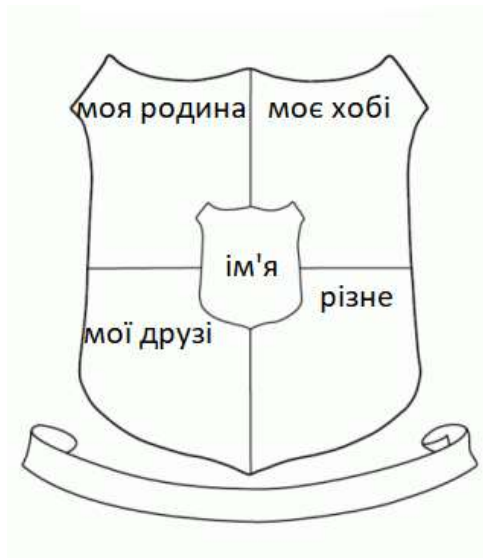
- Запропонуйте дітям висловити власні думки з приводу теми, що вивчатиметься.

III. Дослідження і представлення власної неповторності. Вправа «Особистий герб»

- Розкажіть, що українці всі різні: дівчатка і хлоп'ятка, русяві й чорняві, характери у всіх різні і вподобання у кожного свої.
- Дайте завдання учням створити особистий герб (Додаток 3).

Матеріали для дітей. Додаток 3.

- Попросіть дітей представити однокласникам власну неповторність.
- Запропонуйте назвати якомога більше ознак, що можуть об'єднувати всіх осіб, які присутні у класній кімнаті (*наприклад: учні 1 класу, учні ... школи, мешканці ... населеного пункту, мешканці планети Земля, живі істоти, друзі, громадяни України, українці*). Спонукайте кожну дитину висловлювати власні думки.

IV. Читання тексту «Українці – хто вони?»

- Запропонуйте дітям прочитати текст і обговоріть з ними зміст прочитаного.

Матеріали для дітей. Додаток 4.

Українці – хто вони?

Українець – той, хто визнає своєю Батьківщиною, піклується про , поважає її традиції, знає мову, той, хто любить всім . Українці живуть у багатьох країнах , але при цьому розмовляють українською,

відзначають національні свята, допомагають своїй та її громадянам у скрутні часи. Той, хто народився в іншій країні, може стати українцем, якщо житиме в , полюбить її, відчуже міцний зв'язок із цією землею, її народом. Українці розмовляють різними мовами, але знають державну мову України, поважають її культуру. Українці носять різний , їм до вподоби різні , різні . Але вони єдині в одному – в бажанні жити в мирі, дружбі та злагоді.

Орієнтовні питання для бесіди:

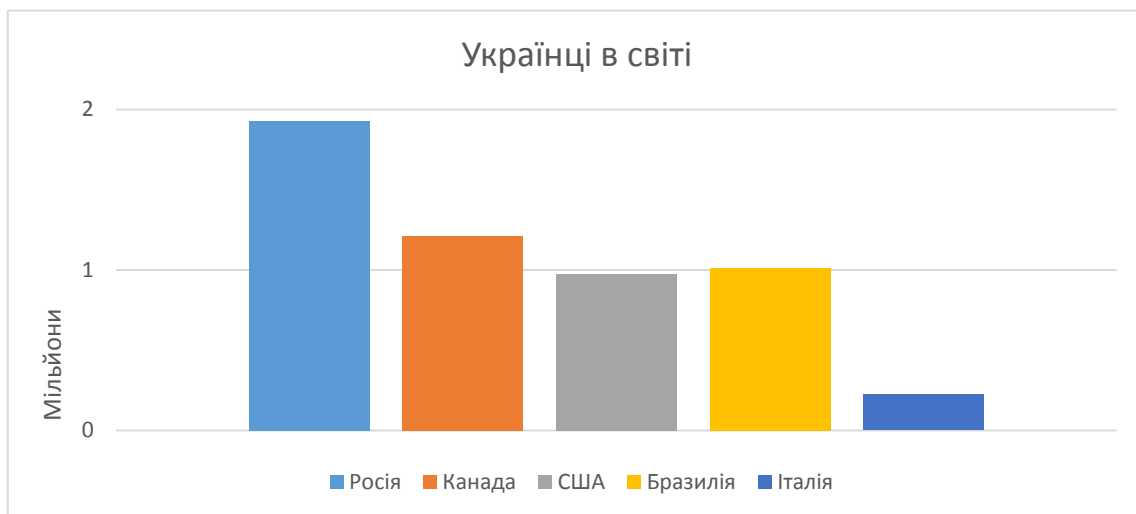
- Як ви зрозуміли, хто такі українці?
- Як називається батьківщина українців?
- Які традиції українців ви знаєте? Яких дотримуються у вашій родині?
- Яка державна мова в Україні?
- Які національні свята ви святкуєте?
- Чи українці живуть лише в Україні?
- В чому всі українці єдині?

V. Бесіда «Українці у світі»

- Скажіть, що за статистичними даними в Україні проживає близько 42 мільйонів людей. Запитайте, чи всі вони можуть бути українцями? Попросіть дітей аргументувати свою відповідь.
- Розкажіть, що з різних причин українці можуть жити за межами своєї Батьківщини. Покажіть дітям діаграму «Українці у світі» та обговоріть дані, представлені на ній. Запитайте дітей, чи знають вони, в яких ще країнах світу проживають українці. Спробуйте відшукати ці країни на карті світу або глобусі.

Матеріали для дітей. Додаток 5.

14

(Матеріал взято із сайту: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Українці#Чисельність>)

VI. Обговорення проблемних ситуацій «Кого називають українцем?»

- Запропонуйте дітям обговорити ситуації, зображені на малюнках. Заохочуйте дітей до висловлення власних думок, аргументуючи їх.

Матеріали для дітей. Додаток 6.

Мій тато народився у Білорусі. Він українець чи ні?

А моя бабуся лише російською розмовляє. Вона українка?

Дідусь нашої вчительки музики Лії Гіївни живе у Грузії, а вона народилася і виросла в Україні. Розмовляє українською, співає і грузинські, й українські пісні. То вона українка?

А Настя з батьками минулого року в Канаду переїхала, і тепер вони живуть там. То вони українці чи вже ні?

VII. Дидактична гра «Вміємо домовлятися»

- Нагадайте дітям, що бажання жити в мирі, дружбі та злагоді об'єднує всіх українців та запропонуйте пограти у дидактичну гру «Вміємо домовлятися».
- Прочитайте дітям ситуації та запропонуйте власні шляхи їх розв'язання.

Арсен дуже любить слухати гучну музику, та ще й відвідує музичну школу, де вчиться грати на барабанах. Але з ним у квартирі живе старенький дідусь, який не дуже любить гучну музику. Хлопчикові зараз потрібно якомога більше часу присвятити підготовці до екзамену у музичній школі.

Святослав сьогодні має чергувати у класі, але саме на цей день випало змагання з футболу між учнями перших класів. Святослав – воротар однієї з команд.

- Попросіть дітей навести власні приклади ситуацій, у яких вони домовлялися з людьми, що мають відмінні від них уподобання чи точки зору.

VIII. Підведення підсумків заняття

- Підсумуйте роботу дітей впродовж дня та попросіть продовжити речення: «Бути справжнім українцем – це...».

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. Привітання. Групове заняття. Гра «Імпульс»	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри	2 МОВ 1.1-1 2 ГІО 7.2-4 2 СЗО 4.4-6
II.	Практична робота «Країни Європи»	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі Читає виразно вголос слова Описує Україну, її найважливіші географічні об'єкти, показує розташування України на карті Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку Визначає послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання	2 МОВ 1.1-1 2 МОВ 2.2-2 2 ПРО 3.1-2 2 ГІО 7.2-3 2 СЗО 4.6-4
III.	Слухання листа дівчинки Соломійки до свого дідуся	Сприймає монологічне висловлення (розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось) з метою наведення прикладів з власного досвіду Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного Ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу	2 МОВ 1.1-2 2 МОВ 2.2-4 2 ГІО 3.2-3
IV.	Пригадування відомостей про Україну. Настільна гра «Моя Україна»	Описує Україну, її найважливіші географічні об'єкти, показує розташування України на карті Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри Діє за узгодженими правилами під час спільної роботи з інформацією Представляє загальні відомості про Україну	2 ПРО 3.1-2 2 СЗО 4.4-6 2 ІФО 2.5-4 2 ГІО 8.3-1
V.	Складання власної розповіді про Україну. Лист друзям з Європи	Складає (з допомогою вчителя) розповідь, записує її Обирає для написання висловлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо) Представляє загальні відомості про Україну	2 МОВ 3.1-1 2 МОВ 3.1-2 2 ГІО 8.3-1
VI.	Підведення підсумків заняття. Вправа «Крісло автора»	Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку Підтримує та приймає інших З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі Представляє загальні відомості про Україну	2 ГІО 7.2-3 2 СЗО 1.2-2 2 МОВ 1.1-1 2 ГІО 8.3-1

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Запропонуйте дітям привітатися за допомогою вірша:

Доброго ранку, рідний наш дім!
Доброго ранку, діткам усім!
Доброго ранку, сонечко ясне!
Доброго ранку, школо прекрасна!
Вправо – вліво поверніться,
Одне одному всміхніться!

2. Групове заняття. Гра «Імпульс»

- Попросіть дітей встати в коло, тримаючись за руки. Учитель розпочинає гру і передає «сигнал» легким натисненням правої руки учня, який стоїть праворуч. Учень, що отримав «сигнал», повинен передати його далі. Гра продовжується до того моменту, доки «сигнал» не повернеться до вчителя.
- Гру можна ускладнити: передавати «сигнал» учням, у яких заплющені очі, що складається з кількох натисків руки тощо.

(Джерело: Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір»: навчально-методичний посібник. – Київ: НаУКМА, ГЛІФ Медіа, 2017. – 208 с.)

II. Практична робота «Країни Європи»

- Запитайте дітей, чи знають вони назви європейських країн. Запропонуйте їх відшукати у таблиці та позначити кольором (Додаток 7).

Матеріали для дітей. Додаток 7.

Ф	І	Н	Л	Я	Н	Д	І	Я	В
Р	А	І	Ю	Ш	В	Е	Ц	І	Я
А	В	М	Б	П	Р	А	К	Р	Е
Н	С	Е	О	Я	І	Л	А	Т	І
Ц	Т	Ч	В	І	Р	А	Д	С	Ю
І	Р	Ч	А	С	О	М	Е	В	У
Я	Л	И	Т	В	А	Р	К	А	Н
М	Е	Н	О	І	М	У	З	О	Р
И	Ц	А	Н	Ї	А	Р	К	У	М
Р	П	О	Л	Ь	Щ	А	Д	А	Х

Ф	І	Н	Л	Я	Н	Д	І	Я	В
Р	А	І	Ю	Ш	В	Е	Ц	І	Я
А	В	М	Б	П	Р	А	К	Р	Е
Н	С	Е	О	Я	І	Л	А	Т	І
Ц	Т	Ч	В	І	Р	А	Д	С	Ю
І	Р	Ч	А	С	О	М	Е	В	У
Я	Л	И	Т	В	А	Р	К	А	Н
М	Е	Н	О	І	М	У	З	О	Р
И	Ц	А	Н	Ї	А	Р	К	У	М
Р	П	О	Л	Ь	Щ	А	Д	А	Х

- Запитайте дітей, чи знають вони назви інших країн Європи, не записаних у таблиці.
- Запропонуйте дітям самостійно скласти власне речення зі словом (словами) – назвою країни Європи та записати його.
- Відшукайте з дітьми на мапі європейські країни.
- Роздайте дітям контурну мапу Європи та попросіть відшукати на ній Україну, розмалювати її та підписати.

Матеріали для дітей. Додаток 8.

- Обговоріть з дітьми, що ще хотілось би їм позначити на мапі. Дозвольте дітям втілити свої задуми.

III. Слухання листа дівчинки Соломійки до свого дідуся

- Прочитайте дітям лист дівчинки Соломійки до свого дідуся.

Любий дідуся!

Я розповім тобі сьогодні про одну цікаву подію. Під час канікул я з батьками відвідала Польщу. Там познайомилася з Войтеком та Євою. Вони дуже багато знають про свою державу. Я дізналася, що столицею Польщі є місто Варшава, а найдовшою річкою – Вісла. Друзі почастували мене смачним журеком.

Ми гарно провели час разом. Але чотири дні проминули дуже швидко, і ми вирушили додому.

Я хочу запросити своїх польських друзів в Україну і розказати їм про наш край. Тепер думаю, що ж їм розказати про нашу Україну. Що ти порадиш мені? Буду чекати твоєї відповіді.

Твоя онучка Соломійка

IV. Пригадування відомостей про Україну. Настільна гра «Моя Україна»

- Покажіть дітям інтерактивну карту України та проведіть бесіду за її змістом (режим доступу: <https://jmil.com.ua/2015-1/coverpic>).
- Запропонуйте пограти в групах у настільну гру «Моя Україна».

Правила гри:

Варіант 1

Підготуйте: бонусні фішки

Один гравець називає число, інші мають назвати відповідне місто. Той, хто перший назвав, отримує фішку і загадує наступне число.

Варіант 2

Підготуйте: мішечок з числами від 1 до 24, фішок стільки, скільки гравців. У свій хід гравець тягне номерок, ставить фішку на відповідну ділянку і називає, у яке місто потрапив. Якщо не може згадати, то може попросити допомоги в інших, але за підказку має виконати завдання (розв'язати приклад, записати слово, яке йому продиктують тощо). Якщо місто назване правильно, то номерок залишається у гравця. Якщо ні, то його кладуть у мішечок. Виграє той, хто першим збере 5 номерків.

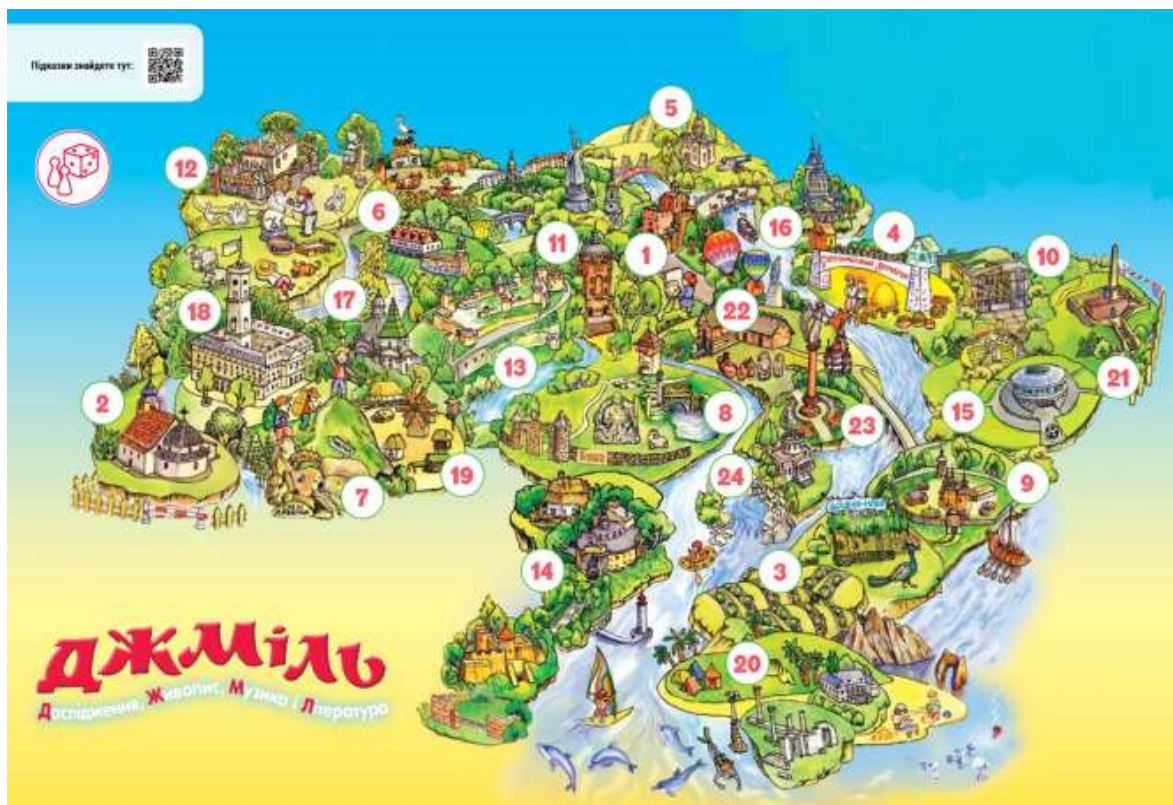
Варіант 3

Підготуйте: мішечок з числами від 1 до 24, фішки стільки, скільки гравців, фотографії або листівки обласних центрів України, бонусні фішки.

У свій хід гравець тягне номерок, ставить фішку на відповідну ділянку і називає, у яке місто потрапив. Серед фотокарток і листівок знаходить ті, на яких зображене місто, у якому він перебуває.

Матеріали для дітей. Додаток 9.

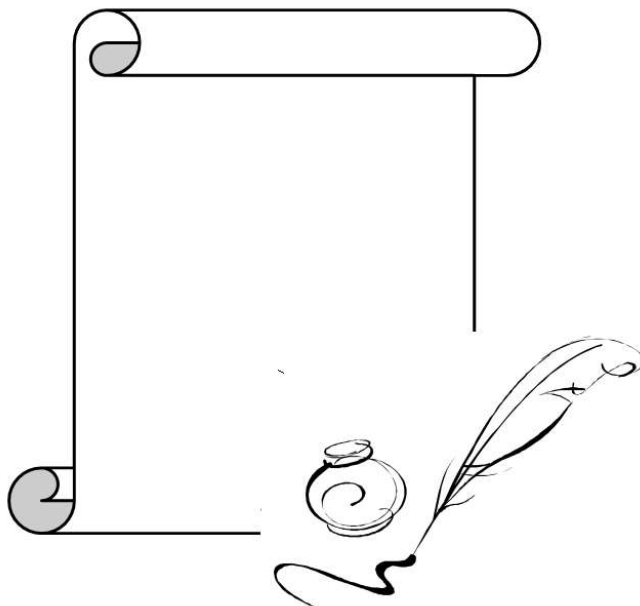

V. Складання власної розповіді про Україну. Лист друзям з Європи

- Підсумуйте з дітьми відомості про Україну – європейську державу та запропонуйте їм скласти власну розповідь про свою Батьківщину для друзів з Європи та записати її на заздалегідь підготованому аркуші (Додаток 10). Рекомендуємо вчителю дозволити дітям писати будь-яким шрифтом, а також будь-яким інструментом (олівці, фломастери, ручки тощо). Зверніть увагу на необхідність підписати роботу (вказати автора).

Матеріали для дітей. Додаток 10.

- Попросіть дітей за бажанням презентувати власні розповіді.

VI. Підведення підсумків заняття. Вправа «Крісло автора»

- Підведіть підсумки заняття та запропонуйте дітям (за бажанням) висловити свої враження у «кріслі автора».

Що закодовано в українській вишиванці?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч <i>Привітання</i> <i>Групове заняття. Гра «Передай віночок»</i> <i>Новини дня</i>	Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку Підтримує та приймає інших З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2 ГІО 7.2-3 2 СЗО 1.2-2 2 МОВ 1.1-1
II.	Утворення ключового слова – теми інтегрованого дня	Читає виразно вголос слова Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших	2 МОВ 2.2-2 2 ГІО 7.2-4
III.	Слухання легенди «Чарівна сорочка»	Сприймає монологічне висловлення (розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось) з метою наведення прикладів з власного досвіду Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного Ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу	2 МОВ 1.1-2 2 МОВ 2.2-4 2 ГІО 3.2-3
IV.	Розглядання зразків вишивки на рушниках, скатертках, сорочках тощо	Виявляє (з допомогою вчителя / вчительки) інформацію, отриману від сприймання творів мистецтва Розпитує дорослих (родичів) про минуле України Читає виразно вголос короткі тексти (логічний наголос, інтонація) Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного	2 МІО 3.3-1 2 ГІО 8.3-2 2 МОВ 2.2-2 2 МОВ 2.2-4
V.	Створення орнаменту для української вишиванки	Прогнозує, яким має бути виріб Виготовляє та оздоблює виріб із допомогою дорослих чи самостійно, застосовуючи елементи традиційних та сучасних ремесел Самостійно чи з допомогою дорослих демонструє результати власної діяльності Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку	2 ТЕО 1.1-1 2 ТЕО 2.1-4 2 ТЕО 1.5-3 2 ГІО 7.2-3
VI.	Розв'язання життєвих ситуацій математичного змісту	Знаходить необхідні (суттєві) дані для виконання завдання Розв'язує проблемні завдання з опорою на прості математичні моделі Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку Підтримує та приймає інших	2 МАО 2.3-2 2 МАО 1.3-2 2 ГІО 7.2-3 2 СЗО 1.2-2
VII.	Читання коміксу «Бути справжнім українцем» для підведення підсумків заняття	Читає виразно вголос короткі тексти (логічний наголос, інтонація) Розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших	2 МОВ 2.2-2 2 МОВ 2.2-4 2 ГІО 7.2-4

Що заковано в українській вишиванці?

I. Ранкова зустріч

1. Привітання

- Привітайтеся з дітьми та продекламуйте уривок з поезії Павла Тичини

*Струмок серед гаю, як стрічечка.
На квітці метелик, мов свічечка.
Хвилюють, малюють, квітують поля –
Добрідень тобі, Україна моя!*

2. Групове заняття. Гра «Передай віночок»

Хід гри: діти стають у коло. Під веселу українську мелодію передають віночок одне одному. Коли музика зупиняється, дитина, у чиїх руках опинився віночок, виходить на середину і танцює довільні рухи з віночком на голові. Решта дітей весело плескають у долоні. Гра повторюється, доки діти мають бажання танцювати. Гру можна ускладнити: дитина, в якій опинився віночок, обирає собі пару, і вони танцюють удвох.

3. Новина дня

- Запитайте у дітей, чи знають вони, що в Україні щороку у третій четвер травня відзначають День вишиванки.

II. Утворення ключового слова – теми інтегрованого дня

- Попросіть дітей визначити тему інтегрованого дня. Для цього розгляньте малюнки і запишіть назви кожного зображення. У кожному слові – назві зображення виділіть літеру, на яку вказує цифра поряд із малюнком. Із виділених літер утворіть слово – назву теми інтегрованого дня. Прочитайте його.

Матеріали для дітей. Додаток 11.

1

4

2

3

4

3

6

3

6

*Сьогодні, діти, ми з вами зустрілися знову,
Про маленьких українців поведем розмову.
Про теплий, рідний, любий дім
І вишиваночки у нім.*

III. Слухання легенди «Чарівна сорочка»

- Попросіть дітей висловити свої здогади, для чого слугувала вишивка.
- Розкажіть (прочитайте) дітям легенду і попросіть визначити, яку чарівну силу мала вишивана сорочка.

Чарівна сорочка

Жив в одному селі молодий козак Захар. І з лиця гарний, і вдачі доброї – ніхто про нього лихого слова ніколи не мовив. Батька-матір шанував, старших поважав, у біді людям помагав.

У тому ж селі жила дівчина Галя. І був у неї дивовижний хист до вишивання. Не було в неї дорогих тканин – шовків-оксамитів, і нитки звичайнісінькі, і полотно те, що його ткали вдома на верстаті й вибілювали на сонці. А як тішили око ці візерунки й барви! І не такі вони яскраві – більше червоного, трохи чорного й синього, а глянеш – аж очі вбирає!

Дбала Галя, аби сонце не випекло тієї краси, щоб нитки не злиняли. Трави збирала, варила, вимочувала, фарби з них готувала: і з васильків, і з кінського щавлю...

Її хата – мов писанка: рушники скрізь – по стінах, над дверима й вікнами, та ще над картиною, що на ній козак Мамай сидить з бандурою.

Покохав козак Захар Галю, а вона його. Надумали побратися. Аж тут настала лиха година. Мов чорний крук, облетіла село тривожна звістка: ворог неподалік. Жодного парубка не лишилося в селі – всі вирушили з отаманом до куренів. Вийшли дівчата їх проводити, дарували за давнім звичаєм вишиті кисети (торбинки для тютюну), хустки, рушники, що мали боронити козаків од злої напасті. Прийшла з дівчатами і Галя. Тривожно було їй: віщувало серце щось недобре. Однак не сказала Захарові про свої передчуття. Нехай краще їде козак з легким серцем, аби не здригнулася його рука, що триматиме шаблю.

Настали неспокійні дні. Чи ж повернуться славні захисники? Одного дня надвечір з'явився в селі вершник, примчав на змиленому коні. Приніс він добру звістку: розбили козаки ворогів. Галі ж передав закривавлену хустку. Ту, що дарувала вона Захарові... Повідав гонець, що вмирає Захар на руках у своїх бойових побратимів, не допомагають йому ані зілля бабусі-знахарки, ані молитви. Майнула тоді Галя до скрині, вихопила звідти згорток та передала посланцеві. І на прощання слізно його про щось благала. Мов вихор, помчав запорожець на прудкому коні. Подав козакам згорток. Вдягнули на Захара нову сорочку, вишиту нареченою. І раптом його пригаслі очі зблиснули: побачив козак у барвистому візерункові й рідну леваду, і вишневий садок, і Дніпро-Славу, й миле дівоче обличчя. Наче вдома побував!

Провів Захар кволою рукою по барвистій вишиванці – враз повернулися до нього життєві сили. І вже не могла здолати його люта смерть. Одужав славний козак!

(Легенда зі збірки "Знайдена скарбниця" Павла Супруненка, адаптована редакцією журналу "Джміль")

IV. Розглядання зразків вишивки на рушниках, скатертинах, сорочках тощо

- Запропонуйте дітям розглянути зразки вишивок на предметах побуту та одязі.

- Запитайте, що зазвичай зображують на рушниках? Сорочках? Які кольори переважають?
- Розкажіть дітям, що для воїна вишивка — особливий оберіг, який не лише захищає від усього лихого, а й нагадує про близьких людей, рідну домівку, куди він обов'язково має повернутися після всіх пригод та небезпек. Вишивати — природне заняття для української дівчинки, дівчини, жінки. Якщо дівчина вишиває, це означає, що в неї все до ладу. Наші пращури вірили: нитка передає силу, витривалість, захищає людину від хвороб. Мистецтво вишивання передавалося від прабабусі до бабусі, від бабусі — до матусі, від матусі — до доньки. Колись існував навіть такий ритуал: збиралася вся родина, і бабуся бажала онучці стати гарною вишивальницею, легенько вколюючи голкою її долоньку.
- Поцікавтеся, чи пробували діти вже вишивати? Чи хотіли б навчитися? Чи вишивають в їхніх родинях?
- Розкажіть, що в багатьох українських родинях вишиванки передаються з покоління в покоління. Поцікавтеся, чи є в них вишиванки, які дісталися у спадок від бабусі, прабабці?
- Запропонуйте дітям прочитати текст і обговоріть з ними зміст прочитаного (Додаток 12)

Матеріали для дітей. Додаток 12.

З давніх-давен вважається оберегом. Така наділяє людину цілющою силою рідної землі, захищає від усього лихого. Вишивають її кольоровими нитками:

символізує любов,

– журбу,

– надію. Візерунки також мали символічне

значення. — побажання хлопчикові або чоловікові, що її носитиме, бути міцним,

як дуб: здоровим, дужим, витривалим, мужнім. — символ родини, радості й

дівочої краси. Квіти захищають від усього лихого, обіцяють продовження роду,

виражають любов до загиблих родичів і пам'ять про них. — це мрії про

міцну, велику родину, злагоду в сім'ї. на дівочій сорочці, символізує дівочі

чари, чистоту помислів і вчинків. та зазвичай прикрашали хлопчачі

сорочки, — так мама бажала синові, щоб він добре ріс, розвивався, міцнішав, знайшов собі гарну пару.

Орієнтовні питання для бесіди:

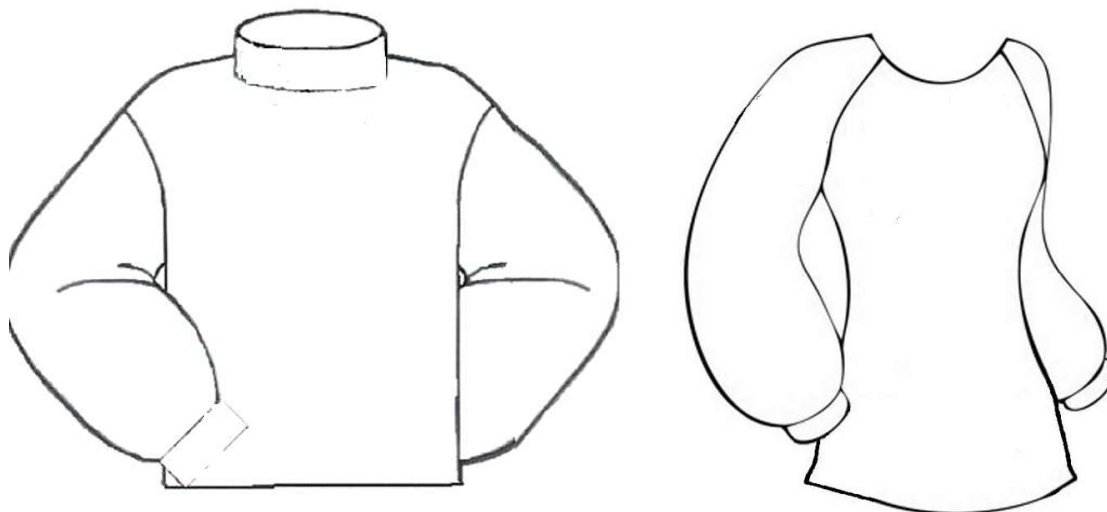
- Чому вишиванку з давніх-давен вважають оберегом?
- Що означають кольори на вишиванці?
- Яке значення мають візерунки на вишиванці?

V. Створення орнаменту для української вишиванки

- Роздайте дітям шаблони української сорочки (Додаток 13) і запропонуйте створити власний орнамент для української вишиванки. Зазначте, що діти можуть самостійно обрати, для кого вони створюватимуть вишиванку і які символи закладуть у свій орнамент.
- Проведіть виставку дитячих робіт. Під час учнівської демонстрації попросіть дитину розказати, для кого вона створювала вишиванку, з яких символів складається орнамент і що вони означають.

Матеріали для дітей. Додаток 13.

VI. Розв'язання життєвих ситуацій математичного змісту

- Запропонуйте дітям розв'язати життєві ситуації математичного змісту.

В сім'ї Оленки є мама, тато, бабуся і братик. Всі дорослі мають по дві вишиванки, а діти – по одній. Скільки всього вишиванок є в сім'ї Оленки?

За традицією, на Луганщині в дівчини напередодні весілля вже мало бути 12 вишитих рушників. Скільки років було молодій, якщо вона вишила свій перший рушник у 6 років і щороку вишивала по 1 рушнику?

Для того, щоб дізнатися, скільки тканини потрібно придбати для вишиванки, кравчині обчислюють так: довжина сорочки + довжина рукава + 10 см. Визнач, скільки тканини потрібно для пошиття вишиванки для тебе.

VII. Читання коміксу «Бути справжнім українцем» для підведення підсумку заняття

- Запитайте дітей, що означає бути справжнім українцем? Вислухайте відповіді кожної дитини, не коментуючи їх.
- Запропонуйте прочитати комікс (Додаток 14) та обговоріть його зміст.

Матеріали для дітей. Додаток 14.

Орієнтовні запитання для бесіди з дітьми за коміксом:

- Чому хлопчик одягнув вишиванку?
- Як Сергійко повівся зі своїми друзями? Чи правильно він вчинив? Чому?
- Чи досить того, що хлопчик попросив у друзів вибачення? Як йому виправити свою провину?
- Що таке вишиванка? Хто її носить?
- Чи вишиванка – це просто оздоблена вишивкою сорочка?
- Що означають слова «не ганьби вишиванку»? Чи тільки вишиванку не можна ганьбити?
- А як треба поводитись без вишиванки?
- Хто може вдягати вишиванку?
- Хто такий справжній українець?
- Що треба зробити хлопчикові, щоб стати справжнім українцем?
- Чи ми справжні українці? Що ще нам треба зробити, аби гідно представляти народ України?

Матеріали для дітей

Українці – хто ми?

Додаток 1

Відтворіть прислів'я, прочитайте їх та поясніть зміст кожного.

без пісні.

без Вітчизни,

Людина

як соловей

добре,

Всюди

найкраще.

а вдома

Українці – хто ми?

Додаток 2

- Обчисліть математичні вирази і запишіть результати цих обчислень. Поряд із числом-результатом запишіть букву, яка відповідає цьому результату.
- Прочитайте тему інтегрованого тижня.

$100 - 20 =$			$71 + 9 =$		
$36 + 30 =$			$20 - 1 =$		
$55 - 4 =$			$98 - 70 =$		
$49 - 19 =$			$15 + 15 =$		
$85 + 15 =$			$20 + 25 =$		
$20 + 27 =$			$100 - 10 =$		
$79 - 3 =$			$10 + 84 =$		
$40 + 54 =$			$20 - 1 =$		
$61 - 10 =$			$40 + 11 =$		
$49 + 40 =$			$50 + 39 =$		

У	Р	Е	Ь	Ц	Н	Ї	А	К	Я	Є	О	В	П
66	30	94	89	51	76	47	100	51	80	19	45	28	90

Українці – хто ми?

Додаток 3

- Створіть особистий герб

Українці – хто ми?

Додаток 4

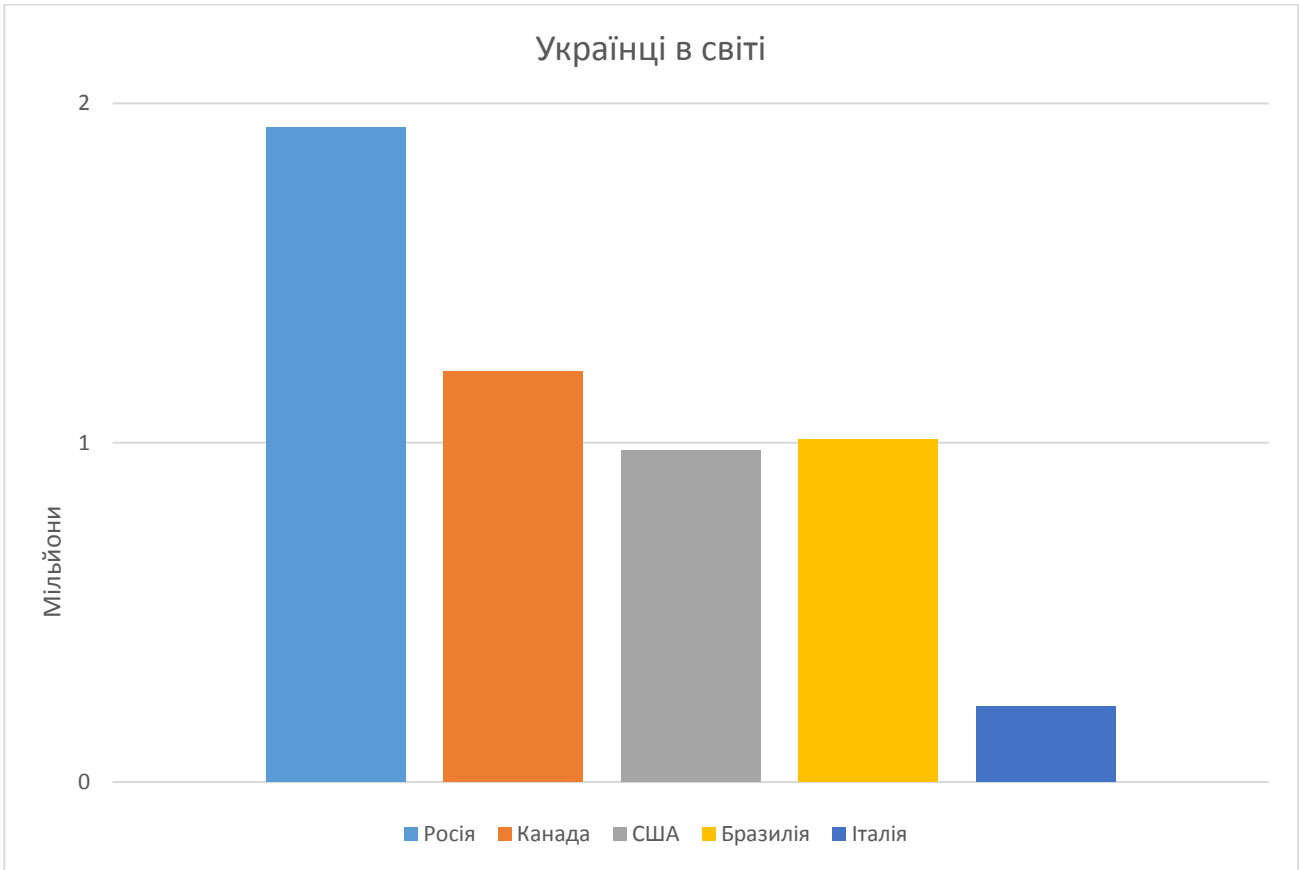
Українці – хто вони?

34

Українець – той, хто визнає своєю Батьківщиною, піклується про , поважає її традиції, знає мову, той, хто любить всім . Українці живуть у багатьох країнах , але при цьому розмовляють українською, відзначають національні свята, допомагають своїй та її громадянам у скрутні часи. Той, хто народився в іншій країні може стати українцем, якщо житиме в , полюбить її, відчує міцний зв'язок із цією землею, її народом. Українці розмовляють різними мовами, але знають державну мову України, поважають її культуру. Українці носять різний , їм до вподоби різна , різні . Але вони єдині в одному – в бажанні жити в мирі, дружбі та злагоді.

Українці – хто ми?

Додаток 5

Українці – хто ми?

Додаток 6

Мій тато народився у Білорусі. Він українець чи ні?

А моя бабуся лише російською розмовляє. Вона українка?

Дідусь нашої вчительки музики Лії Гіївни живе у Грузії, а вона народилася і виросла в Україні. Розмовляє українською, співає і

А Настя з батьками минулого року в Канаду переїхала, і тепер вони живуть там. То вони українці чи вже ні?

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

Додаток 7

- Відшукайте у таблиці назви країн Європи та позначте їх кольором

Ф	І	Н	Л	Я	Н	Д	І	Я	В
Р	А	І	Ю	Ш	В	Е	Ц	І	Я
А	В	М	Б	П	Р	А	К	Р	Е
Н	С	Е	О	Я	І	Л	А	Т	І
Ц	Т	Ч	В	І	Р	А	Д	С	Ю
І	Р	Ч	А	С	О	М	Е	В	У
Я	Л	И	Т	В	А	Р	К	А	Н
М	Е	Н	О	І	М	У	З	О	Р
И	Ц	А	Н	Ї	А	Р	К	У	М
Р	П	О	Л	Ь	Щ	А	Д	А	Х

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

Додаток 8

- Відшукай на контурній мапі Україну, розмалюй її та підпиши.

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

Додаток 9

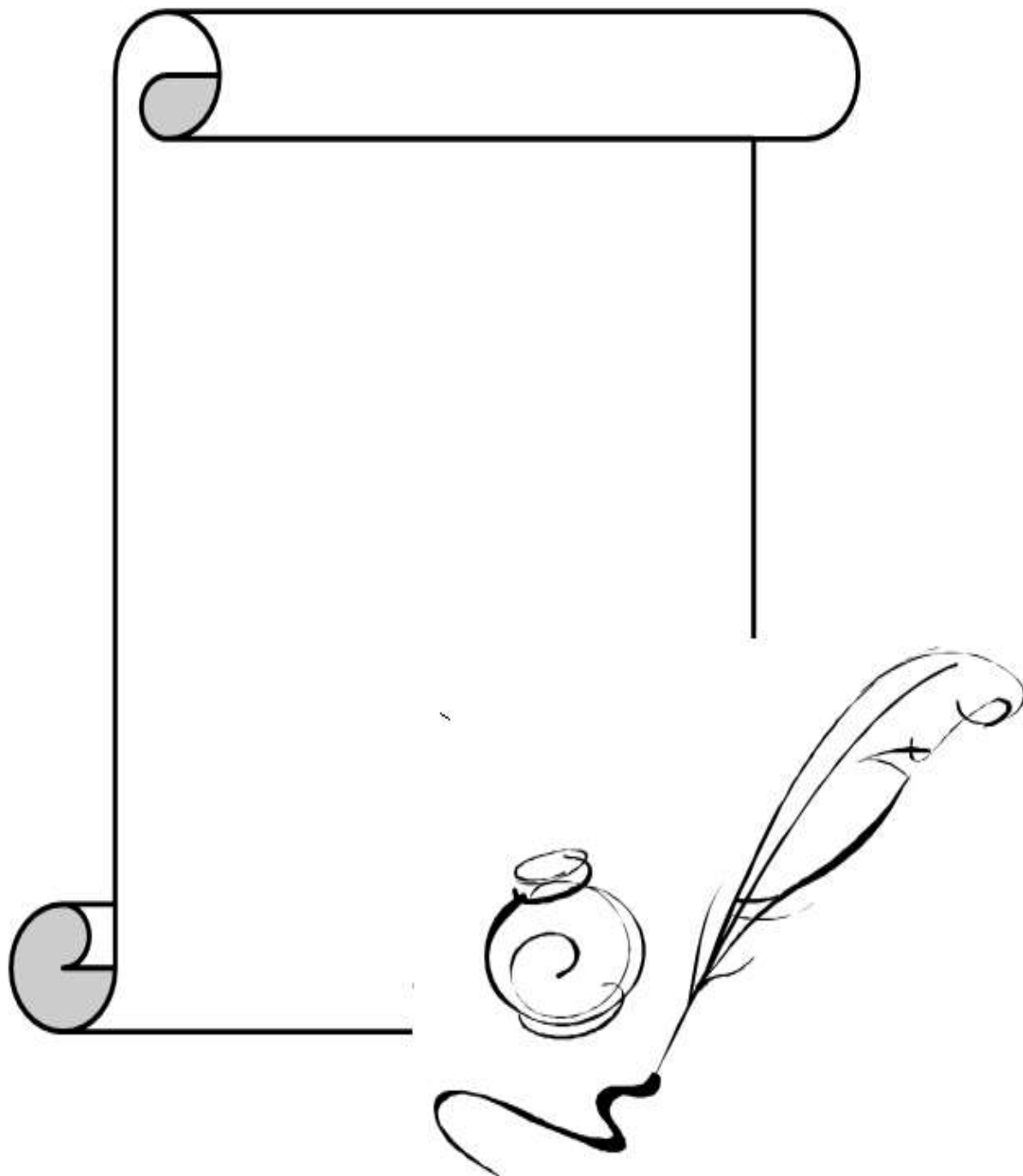
Поле для настільної гри:

Що ти розкажеш про Україну друзям з Європи?

Додаток 10

40

Що заковано в українській вишиванці?

Додаток 11

		1
		4
2		
		3
4		
		3
6		
		3
6		

Що закодовано в українській вишиванці?

Додаток 12

42

З давніх-давен вважається оберегом. Така наділяє людину цілющою силою рідної землі, захищає від усього лихого.

Вишивають її кольоровими нитками: символізує любов, –

журбу, – надію. Візерунки також мали символічне значення. — побажання хлопчикові або чоловікові, що її носитиме, бути міцним, як

дуб: здоровим, дужим, витривалим, мужнім. — символ родини,

радості і дівочої краси. Квіти захищають від усього лихого, обіцяють продовження роду, виражають любов до загиблих родичів і

пам'ять про них. — це мрії про міцну, велику родину,

злагоду в сім'ї. на дівочій сорочці, символізує дівочі чари,

чистоту помислів і вчинків. та зазвичай прикрашали хлопчачі сорочки, — так мама бажала синові, щоб він добре ріс, розвивався, міцнішав, знайшов собі гарну пару.

Що заковано в українській вишиванці?

Додаток 13

Що заповнено в українській вишиванці?

Додаток 13 (продовження)

Що заковано в українській вишиванці?

Додаток 14

